

UFRIVILLIGT FORSØG MED FRIVILLIG BESKÆFTIGELSE- INDSATS

JUNI 2020

VÆKSTHUSETS
FORSKNINGSCENTER

Ufrivilligt forsøg med frivillig beskæftigelsesindsats
Væksthusets Forskningscenter
1. udgave, 1. oplag 2020

Denne publikation er udgivet af Væksthusets Forskningscenter.

Publikationen kan downloades på www.vaeksthusets-forskningscenter.dk

Væksthusets Forskningscenter
Sundholmsvej 34, 2. sal
2300 København S

Indhold

Et vindue til ny viden	5
Borgernes baggrundskarakteristika	9
Borgernes nuværende situation og udfordringer	13
Borgernes begrundelser for tilvalg af indsats	17
Nye indsigter om betydningen af frivillighed	33

Et vindue til ny viden

En grundpille i beskæftigelsesindsatsen hidtil har været "ret og pligt"-tankegangen: Den ledige borger har ret til at modtage en offentlig ydelse og få hjælp til at komme i job eller uddannelse. Omvendt har borgeren pligt til at tage imod samtaler og deltage aktivt i beskæftigelsesindsatser.

Den 12. marts 2020 udmeldte Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR), at den aktive beskæftigelsesindsats blev delvist suspenderet i en midlertidig periode. Det skete for at mindske spredningen af Covid-19 virus. Ledige på overførselsindkomster ville fortsat modtage deres økonomiske ydelse, men de var ikke længere forpligtet til at deltage i den aktive beskæftigelsesindsats eller søge job. Jobcentrene lukkede ned, og tilbud blev sat på pause.

I den efterfølgende periode blev der udsendt bekendtgørelser om, hvordan suspensionen skulle håndteres. Bekendtgørelserne blev løbende justeret, også som en konsekvens af, at det blev muligt at opretholde dele af indsatsen, hvis den vel at mærke foregik digitalt eller telefonisk, og hvis borgeren selv ønskede at deltage.

Vi tror, der er vigtig viden at hente om borgernes oplevelse af beskæftigelsesindsatsen ved at kigge ind ad dette helt unikke vindue, hvor det i en periode på omtrent to og en halv måned har været helt frivilligt for borgeren at deltage.

Vinduet er allerede ved at lukke sig igen. Den 27. maj trådte en ny bekendtgørelse i kraft, som betød en delvis genåbning af den aktive beskæftigelsesindsats. De ledige skal igen stå til rådighed for arbejdsmarkedet, søge og tage imod henviste jobs. Der er krav om at deltage i samtaler, som dog nogle steder vil foregå digitalt, og de ledige kan igen blive mødt af sanktioner, hvis de ikke lever op til kravene. I takt med den gradvise genåbning af det danske samfund efter corona-nedlukningen bliver den aktive indsats genindført, og "ret og pligt"-tankegangen vender atter tilbage.

Den delvise suspendering af beskæftigelsesindsatsen og indførelsen af muligheden for udelukkende en frivillig indsats har givet os en enestående mulighed for at undersøge, hvorfor nogle borgere frivilligt vælger indsatsen til. Den mulighed har vi grebet. Med afsæt i perioden fra d. 12. marts til 27. maj 2020, hvor indsatsen var fuldt ud frivillig, ønsker vi at besvare følgende spørgsmål:

Hvad får ledige til frivilligt at tilvælge beskæftigelsesindsatsen, og hvad ønsker de beskæftigelsesmedarbejderens hjælp til?

Metode og datagrundlag

Vi har valgt at gennemføre undersøgelsen blandt et udsnit af de borgere, der er i forløb hos Væksthuset. Væksthuset samarbejder med en række jobcentre i Danmark og tilbyder forskellige forløb for ledige, der har brug for hjælp til at komme i uddannelse eller job, eller alternativt blive afklaret til fleksjob eller førtidspension.

I ugerne efter nedlukningen havde de jobcentre, som Væksthuset samarbejder med, travlt med at finde ud af, hvordan de skulle forvalte STAR's udmeldinger. Herunder hvordan man kunne modvirke, at suspensionsperioden medførte negative konsekvenser for særligt udsatte ledige.

Undersøgelsen baserer sig på borgere fra fem af Væksthusets samarbejdskommuner. I disse fem kommuner blev alle ledige borgere kontaktet og informeret om de nye retningslinjer; herunder at det nu var frivilligt for dem at deltage i samtaler (digitalt eller telefonisk) og tilbud. De borgere, der fulgte et forløb i Væksthuset, fik mulighed for frivilligt at fortsætte samarbejdet med jobcentret og med Væksthuset (under ændrede rammer som konsekvens af den delvise suspendering af beskæftigelsesindsatsen).

Undersøgelsen er gennemført af Væksthusets Forskningscenter blandt de borgere, der har takket ja til indsatsen. Det har været forskelligt fra afdeling til afdeling, hvor mange borgere der har valgt at takke ja til en frivillig indsats i Væksthuset. I nogle afdelinger har det været op mod to tredjedele af borgerne, der har ønsket at fortsætte deres forløb. Dette tal er på linje med resultaterne af en undersøgelse foretaget af KL, som viser, at 7 ud af 10 jobcentre vurderer, at over 76% af borgerne har sagt ja til frivilligt at deltage i samtaler med en jobcentermedarbejder¹.

Undersøgelsen rummer både en kvantitativ og en kvalitativ del.

De kvantitative data er indsamlet i første halvdel af april 2020 blandt de borgere, som har takket ja til at fortsætte deres forløb i Væksthuset.

Borgernes ansvarlige konsulent i Væksthuset² har registreret borgernes begrundelser for, hvorfor de har valgt at fortsætte samarbejdet, og hvad de ønsker at få hjælp til. Derudover har konsulenten selv registreret baggrundsdata om borgerne samt afkrydset de særlige karakteristika, der beskriver den enkelte borger, ud fra en foruddefineret liste over mulige karakteristika.

¹ KL, 2020: "Jobcentrenes indsats under suspensionen af beskæftigelsesindsatsen grundet Covid-19".

² Hver enkelt borger i Væksthuset tilknyttes altid én fast konsulent, der følger borgeren gennem hele forløbet. Konsulenten har et tæt samarbejde med borgeren "hele vejen rundt". Det vil sige, at konsulenten både afholder samtaler med borgeren, varetager virksomhedskontakt i forbindelse med praktiketablering og -opfølgning samt samarbejder med eventuelle eksterne parter, der sideløbende leverer helbredsmæssige, sociale eller opkvalificerende indsatser til borgeren.

Der indgår 557 borgere i den kvantitative undersøgelse.

Den kvantitative dataanalyse er blevet fulgt op af en række kvalitative interviews med udvalgte borgere for yderligere at afdække begrundelserne for det frivillige tilvalg af beskæftigelsesindsatsen.

Borgerne har fået mulighed for at fortælle, hvad der fylder i hverdagen for dem under nedlukningsperioden, hvorfor de har sagt ja til at fortsætte samarbejdet med Væksthuset, hvad de ønsker hjælp til, og hvad det betyder for dem at kunne få hjælp i denne periode.

Der er foretaget telefoninterviews med 10 borgere i april og maj 2020. Det drejer sig om fire mænd og seks kvinder i alderen 21-61 år. Fire af borgerne er i 20'erne, en i 30'erne, to i 40'erne, en i 50'erne og to i starten af 60'erne. Fire af de ti er på sygedagpenge, to er på uddannelseshjælp, to på ressourceforløbsydelse, en på kontanthjælp og en på SU (sygemeldt).

Størstedelen af interviewene er gennemført af en medarbejder fra forskningscentret. I tre tilfælde er interviewene dog gennemført af borgerens konsulent i Væksthuset, da borgerne ikke ville være trygge ved at blive ringet op af en forskningsmedarbejder. Disse borgere var i en særlig sårbar situation. Vi er i tolkningen af disse tre interviews opmærksomme på, at borgeren kan svare biased.

Alle personerne i undersøgelsen er anonymiserede.

Tabel 1. Undersøgelsens datagrundlag

KVANTITATIV UNDERSØGELSE	KVALITATIV UNDERSØGELSE
• Gennemført uge 14-16, 2020	• Gennemført uge 17-22, 2020
• 557 borgere indgår	• 10 borgerinterviews
• Aldersspredning: 16 år – 61 år+	• Aldersspredning: 21 år – 61 år
• Kønsfordeling: 50% mænd, 50% kvinder	• Kønsfordeling: 4 mænd og 6 kvinder
• Forsørgelsesydelse: sygedagpenge, uddannelseshjælp, ressourceforløbsydelse, kontanthjælp, dagpenge, ledighedsydelse og øvrige ydelser	• Forsørgelsesydelse: sygedagpenge, uddannelseshjælp, ressourceforløbsydelse, kontanthjælp og SU (sygemeldt)

Borgernes baggrundskarakteristika

557 borgere indgår i den kvantitative undersøgelse. De fordeler sig på fem forskellige kommuner, som vist i tabel 2 nedenfor.

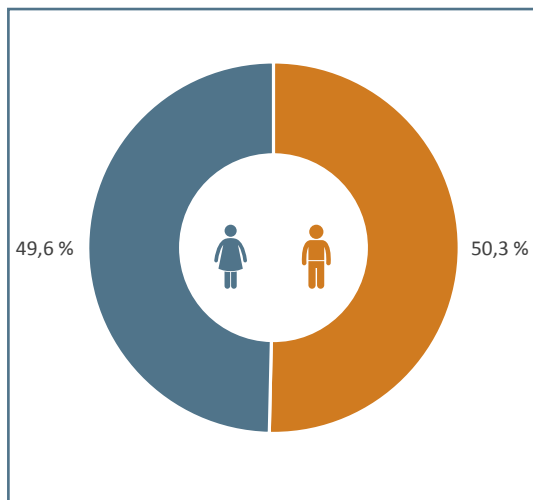
Tabel 2. Fordeling af borgere pr. kommune

	ANTAL	PROCENT
Kommune A	279	50,1
Kommune B	146	26,2
Kommune C	57	10,2
Kommune D	42	7,5
Kommune E	33	5,9
I alt	557	100,0

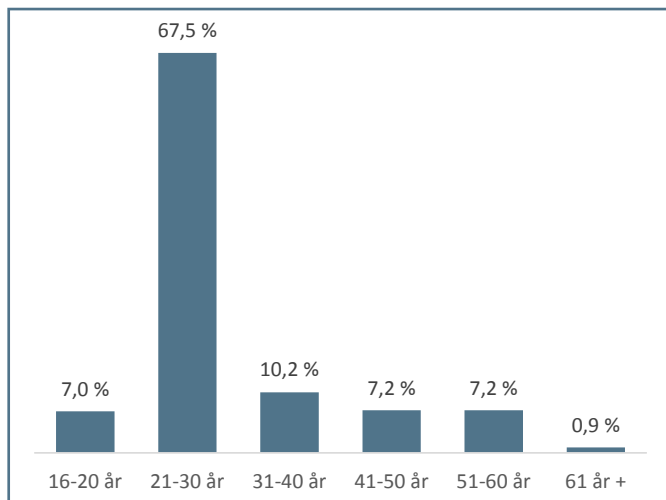
Der er intet overraskende i de store forskelle i tallene. Kigger vi isoleret på antallet af borgerforløb i Væksthuset fra netop disse fem jobcentre, før nedlukningen slog igennem, er den procentvise fordeling af borgerne mellem de fem kommuner meget lig fordelingen i tabel 2.

I det følgende præsenteres baggrundskarakteristika om borgerne. Vi har oplysninger om køn, alder og hvilken forsørgelsesydelse, de modtager.

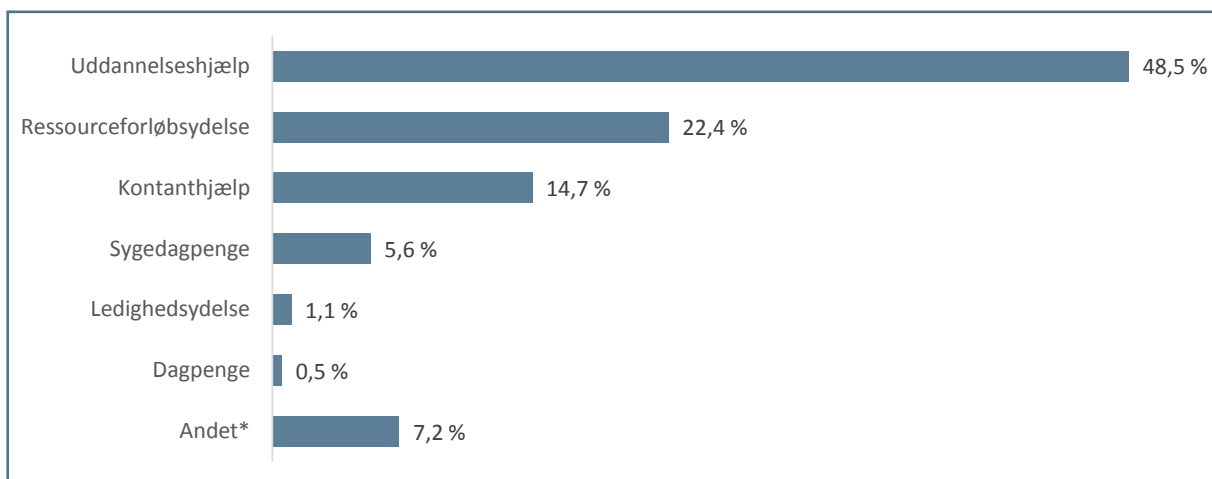
Figur 1. Kønsfordeling blandt borgerne

Figur 2. Aldersfordeling blandt borgerne

Figur 3. Fordeling af borgere pr. ydelse

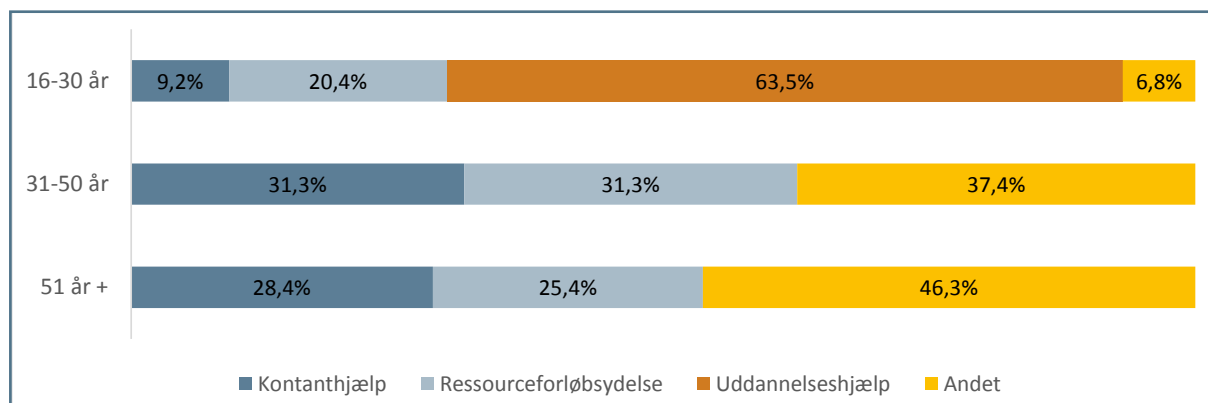

*I kategorien "Andet" indgår blandt andet integrationsydelse.

Som figur 1 viser, er der en næsten fuldstændig lige fordeling mellem mænd og kvinder i undersøgelsen. Figur 2 viser, at cirka to tredjedele af borgerne er i aldersgruppen 21-30 år. En fjerdedel er ældre end 30 år, mens 7% er yngre end 21 år. Endelig viser figur 3, at næsten halvdelen af borgerne i undersøgelsen modtager uddannelseshjælp. Den næststørste gruppe er modtagere af ressourceforløbsydelse (22,4%) og dernæst kontanthjælpsmodtagere (14,7%).

Der er selvfølgelig en vis sammenhæng mellem alder og ydelse, som illustreret i figur 4 nedenfor. Her har vi inddelt borgerne i tre alderskategorier, og vi har udvidet ydelseskategorien "andet" til også at omfatte de ydelser, som kun få borgere i undersøgelsen modtager, nemlig dagpenge, ledighedsydelse og sygedagpenge.

Figur 4. Sammenhængen mellem alder og ydelse

Blandt de unge op til 30 år modtager størstedelen uddannelseshjælp. Cirka en femtedel modtager ressourceforløbsydelse, og de øvrige modtager kontanthjælp eller andre ydelser. De 31-50 årige er fordelt med cirka en tredjedel på henholdsvis kontanthjælp, ressourceforløbsydelse og andre ydelser. Blandt dem, som er 51 år eller derover, modtager knap halvdelen andre ydelser, mens en fjerdedel modtager henholdsvis kontanthjælp og ressourceforløbsydelse.

Forbehold

Det er vigtigt at påpege, at fordelingerne på baggrundskaraktistika ikke kan tolkes sådan, at borgere, der vælger indsatsen til, typisk er borgere i visse aldersgrupper på visse typer af overførselsindkomster fra visse kommuner. Fordelingerne afspejler snarere forskellene mellem de samarbejdsaftaler, der er indgået med Væksthuset i de enkelte kommuner.

Den høje andel af unge borgere på uddannelseshjælp afspejler eksempelvis, at en stor andel af borgerne i undersøgelsen kommer fra en af Væksthusets store samarbejdskommuner (Kommune A i tabel 2), hvor samarbejdsaftalen netop er målrettet unge modtagere af uddannelseshjælp.

I nogle kommuner er det en meget afgrænset målgruppe, som Væksthuset samarbejder med, mens det i andre kommuner er en bred palette af målgrupper. Derudover er der store forskelle på kommunestørrelser, hvilket også har betydning for den volumen af borgere, der henvises til Væksthuset.

Borgernes nuværende situation og udfordringer

Konsulenterne har beskrevet borgernes nuværende situation og udfordringer ud fra en liste bestående af otte foruddefinerede karakteristika samt kategorien "andet". Der kunne afkrydses op til fem forskellige borgerkarakteristika.

Tabel 3. Borgernes særlige karakteristika

	ANTAL	PROCENT
Psykisk lidelse	407	73,1
Socialt isoleret	177	31,8
Langtidsledig/-syg (over 1 år)	172	30,9
Fysisk lidelse	105	18,9
Økonomiske udfordringer	83	14,9
Misbrug	81	14,5
Usikker boligsituation	59	10,6
Enlig forsørger	21	3,8
Andet	117	21,0

Som det fremgår af tabel 3, er psykiske lidelser særligt fremtrædende blandt borgerne i undersøgelsen. Knap tre fjerdedele af borgerne har en psykisk lidelse.

Det er især de unge mellem 16 og 30 år, der har en psykisk lidelse. 81% i denne aldersgruppe har en psykisk lidelse, mens det kun gælder for 56% af de 31-50-årige og 36% af dem, der er over 50 år. Kigger vi på ydelser, er psykiske lidelser stærkt overrepræsenteret blandt modtagere af uddannelseshjælp og ressourceforløbsydelse³.

Psykiske lidelser er en bred kategori, som kan dække over mange forskellige livssituationer og udfordringer. Monika, der er i midten af 20'erne, er et eksempel på en ung kvinde med psykiske udfordringer. Hun er sygemeldt fra en videregående uddannelse på grund af stress- og depressionslignende symptomer. Monika beskriver sig selv som perfektionistisk anlagt og med tendens til bekymringer og grublerier. Det har medvirket til uhensigtsmæssige studievaner, og til sidst er hun bukket under for presset. På grund af sygemeldingen er hun kommet i kontakt med jobcentret og Væksthuset.

3 Igen kan disse sammenhænge ikke nødvendigvis tolkes sådan, at det særligt er unge med psykiske lidelser, der vælger indsatsen til. Snarere afspejler sammenhængen, at en meget stor del af Væksthusets målgruppe er unge med psykiske lidelser. I Kommune A, som halvdelen af undersøgelsens borgere kommer fra, er samarbejdsaftalen netop målrettet psykisk sårbare unge.

Socialt isoleret er det næstmest anvendte karakteristika ved borgerne (32%). De unge karakteriseres oftere som socialt isolerede end de ældre borgere. Der er også en signifikant sammenhæng mellem psykisk lidelse og social isolation: en større andel karakteriseres som socialt isolerede blandt dem med psykisk lidelse (37%) end blandt dem uden psykisk lidelse (17%).

31% af borgerne er karakteriseret ved langtidsledighed/-sygdom, der er det tredje mest anvendte karakteristika. Det gælder primært for borgere i ressourceforløb og blandt borgere, der er over 30 år.

Knap en femtedel af borgerne (19%) har en fysisk lidelse. Ikke overraskende er de unge på uddannelseshjælp i mindre grad karakteriseret ved fysiske lidelser. Blandt borgere i undersøgelsen over 50 år har halvdelen en fysisk lidelse.

Ofte har borgerne flere forskellige fremtrædende karakteristika, som præger deres nuværende livssituation, og som er afsæt for samarbejdet med Væksthuset. Dette er også tilfældet for Beate, der kan beskrives med flere af de ovenfor nævnte karakteristika.

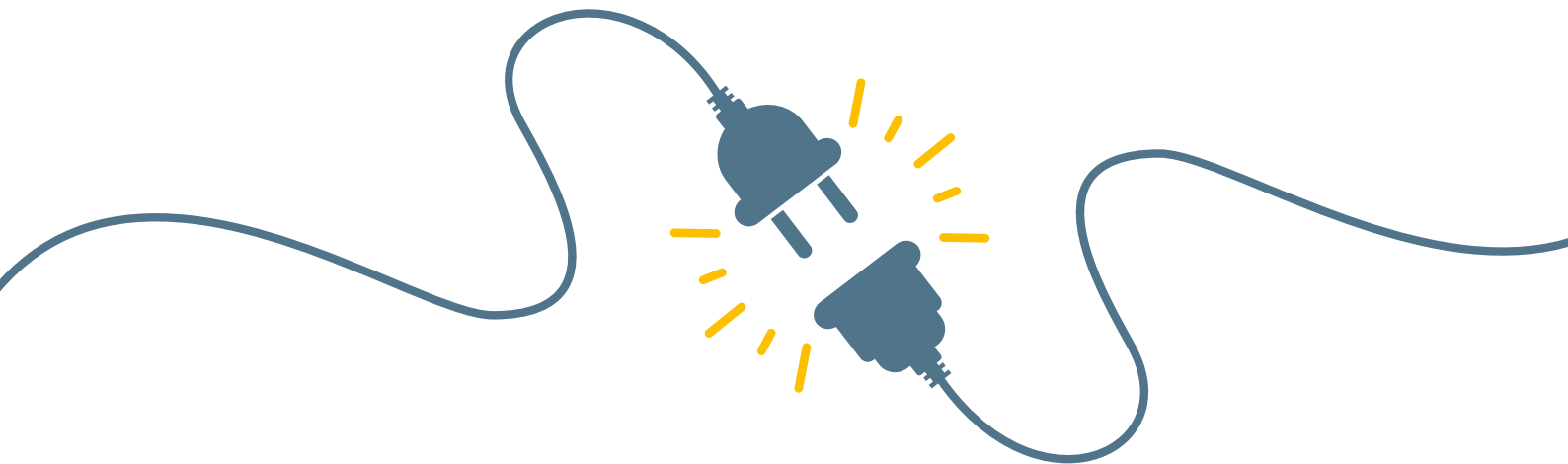
Beate er i starten af 60'erne og har mange år på arbejdsmarkedet bag sig. Hun har tidligere levet et meget aktivt liv. Beate har været ledig i en årrække på grund af rygproblemer (diskusprolaps og spinalstenose) samt knæproblemer. Hendes liv er nu præget af voldsomme fysiske smerter døgnet rundt. Smerterne samt gentagne afklaringspraktikker, hun ikke kan klare, har ifølge Beate medført, at hun nu også føler sig psykisk helt nedbrudt. Hun oplever sig fanget i en umulig situation, da hendes sag ikke kan lukkes til førtidspension, hvis hun ikke deltager i jobcentrets praktikker. Samtidig er hun bekymret for en forestående rygoperation, som kan risikere at forværre hendes helbred yderligere.

Tidligere forskning i borgerperspektivet på beskæftigelsesindsatsen har vist, at borgerne ofte har kombinerede og komplekse problemstillinger, som enten er direkte årsag til ledigheden, eller som skabes og forværres under en langvarig ledighedsperiode. At føle sig "fandet i systemet" og klientliggjort kan medføre, at psykiske lidelser udvikles eller forværres under ledighedsperioden⁴.

4 Væksthusets Forskningscenter, 2017: "Fra udsat til ansat set fra et arbejdsgiverperspektiv".

“
**Det ville være
helt absurd at
skulle stoppe
kontakten, når
det begyndte
at blive rigtig
svært på grund
af ting, jeg ikke
selv kan styre.”**”

(Monika, i midten af 20'erne, SU)

Borgernes begrundelser for tilvalg af indsats

På baggrund af samtaler med borgerne har den ansvarlige konsulent registreret borgernes begrundelser for tilvalg af frivillig indsats i Væksthuset. Konsulenterne har indplaceret borgernes begrundelser på en liste bestående af ti foruddefinerede kategorier samt kategorien "andet". Der kunne vælges op til fire begrundelser i prioriteret rækkefølge (minimum en begrundelse).

I det følgende kigger vi indledningsvist på borgernes primære begrundelse. Dernæst kigger vi på tværs af de fire mulige begrundelser og ser på, hvor udbredte begrundelserne er uagtet prioritering.

Tabel 4 viser fordelingen af borgernes *primære* begrundelser for at fortsætte i forløbet. Her ses, at ønsket om hjælp til hverdagsmestring er den oftest anvendte primære begrundelse for frivilligt at fortsætte samarbejdet med Væksthuset. Andre væsentlige grunde er ønsket om at have social kontakt/en livline, ønsket om hjælp til helbredsmestring samt ønsket om at fastholde kontaktperson i Væksthuset.

Tabel 4. Borgernes primære begrundelse for fortsættelse i frivillig indsats

	ANTAL	PROCENT
Hverdagsmestring	115	20,6
Social kontakt / have en livline	83	14,9
Helbredsmestring	80	14,4
Fastholde kontaktperson i Væksthuset	80	14,4
Hjælp til praktik- og jobsøgning	70	12,6
Støtte i praktik	63	11,3
Hjælp til uddannelsessøgning	32	5,7
Støtte i uddannelse	17	3,1
Jobcenter vurderer, borger har gavn af fortsættelse	10	1,8
Fastholde kontaktperson i jobcenter ⁵	0	0,0
Andet	7	1,3
I alt	557	100,0

Kigger vi isoleret på borgernes anden, tredje og fjerde valg af begrundelser er billedet meget lig det i tabel 4.

⁵ Det er ikke overraskende, at ingen har angivet dette som 1. prioritet, da borgerne er blevet spurgt om begrundelser for at fortsætte forløb i *Væksthuset*. Et fortsat forløb i Væksthuset indebærer også fortsat kontakt til jobcentret, men kontaktpersonen i Væksthuset vil være den primære person, som borgeren møder i hverdagen. Kategorien er som sådan ikke særlig anvendelig, når der er spurgt ind til begrundelse for fortsættelse i Væksthuset.

Når vi kigger på tværs af prioriteringerne, får vi et billede af, hvor stor en andel af borgerne, der har gjort brug af en given begrundelse – uanset om den er valgt som første, anden, tredje eller fjerde prioritet. Tabel 5 viser denne fordeling. Vi har derudover lavet en tværgående analyse af begrundelserne, hvor vi har vægtet besvarelsenerne i henhold til prioritering. Denne analyse giver ikke markant anderledes resultater og er derfor ikke medtaget her.

Tabel 5. Samlet antal og andel, der har valgt begrundelse, uanset prioritering

	ANTAL	PROCENT
Hverdagsmestring	290	52,1
Fastholde kontaktperson i Væksthuset	239	42,9
Helbredsmestring	234	42,0
Social kontakt / have en livline	222	39,9
Hjælp til praktik- og jobsøgning	172	30,9
Støtte i praktik	93	16,7
Hjælp til uddannelsessøgning	63	11,3
Jobcenter vurderer, borger har gavn af fortsættelse	30	5,4
Støtte i uddannelse	26	4,7
Fastholde kontaktperson i jobcenter	4	0,7
Andet	20	3,6

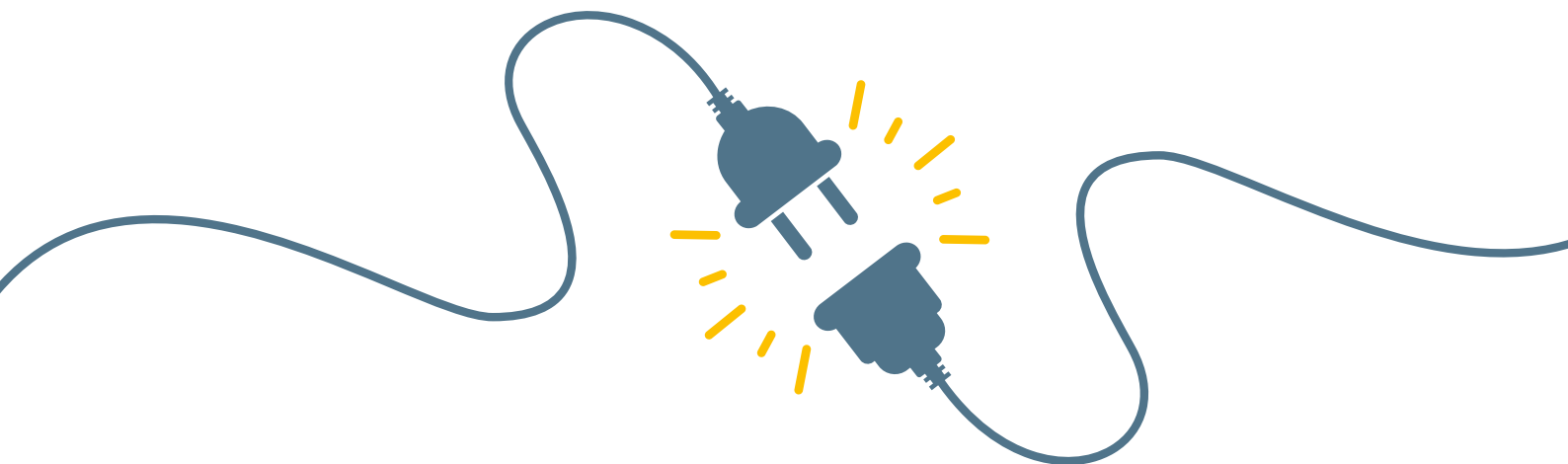
Ud fra vores kvalitative interviewdata kan vi se, at begrundelserne kan være svære at prioritere i en bestemt rækkefølge. Der er snarere tale om, at begrundelserne hænger sammen. Eksempelvis kan en borger vægte det højt at fastholde sin kontaktperson i Væksthuset, fordi vedkommende egentlig skulle have været i praktik, men planen gik i vasken, grundet at virksomheden sendte alle hjem. Konsulenten er så livlinen til at holdes ajour med, hvornår virksomheden lukker op igen for praktikanter. Samtidig kan hverdagen være udfordrende grundet bekymringer om den manglende praktik, da den er springbrættet for at komme i job, hvorfor vedkommende kan have brug for hjælp til håndtering af dette. Der kan altså være flere ligestillede og sammenhængende begrundelser i spil på samme tid.

Ikke desto mindre vil vi i de følgende afsnit gennemgå begrundelserne fra de kvantitative registreringer og se på bagvedliggende statistiske sammenhænge med borgerkarakteristika⁶. Sideløbende vil vi bruge eksempler fra borgerinterviewene til at sætte nogle billeder på, hvordan de forskellige behov kan se ud.

6 Der er foretaget chi² test. Det er kun sammenhænge på et 95% signifikansniveau ($p \leq 0,05$), der beskrives. Det vil sige sammenhænge, hvor vi er 95% eller mere sikre på, at sammenhængen findes.

“
**Jeg ville bare
gerne holde kon-
takten. Ellers
ville det nok ikke
gå så godt. Så
ville jeg ikke vide,
hvornår jeg skal
i praktik igen.”**

(Dicte, i midten af 20'erne, ressourceforløbsydelse)

Hjælp til hverdagsmestring

52% af borgerne har begrundet tilvalg af indsats med ønsket om hjælp til hverdagsmestring. Hjælp til hverdagsmestring kan eksempelvis være hjælp til at håndtere økonomi, familieproblemer eller boligsituation, eller det kan være støtte til at håndtere og strukturere sin hverdag.

Blandt dem, der er socialt isoleret, er andelen, der ønsker hjælp til hverdagsmestring, 68%. Ligeledes er der 68% blandt dem, der har en usikker boligsituation, der ønsker hjælp til hverdagsmestring.

Misbrug (65%), økonomiske udfordringer (64%), langtidsledighed/-sygdom (60%) og psykisk lidelse (57%) er også karakteristika, der er overrepræsenteret blandt dem, der ønsker hjælp til hverdagsmestring.

Det er især borgere på kontanthjælp, der ønsker hjælp til hverdagsmestring (59%), mens borgere på "andre ydelser" (jf. figur 4) ønsker denne hjælp i markant mindre grad end de øvrige ydelsesgrupper (38%).

Susan, der er i starten af 50'erne, er et eksempel på en borger, der fik akut brug for hjælp til at håndtere sin boligsituation i den periode, hvor samfundet blev lukket ned grundet spredningen af coronavirus. Susan var netop blevet tilbudt en bolig pr. 1. april efter at have været boligløs i et år. Susan havde ikke råd til indskud og vidste ikke, hvad hun skulle stille op, og hun var meget frustreret. I et samspil mellem Væksthus-konsulenten og en boligsocial medarbejder i kommunen fik Susan hjælp til ansøgning om lån til indskud samt ansøgning om boligstøtte. Ifølge Susan kunne det hele være faldet til jorden, hvis hun ikke havde haft adgang til hjælp. Efter indflytning i den nye bolig har Susan nu brug for hjælp til at komme i plads i boligen, hvor det har været af stor værdi for hende at kunne få sparring på alle de udfordringer, hun står med.

Dicte, der er i midten af 20'erne, har brug for hjælp til en anden type hverdagsmestring. Hun savner indhold i sin hverdag, grundet at hendes praktik er afbrudt som følge af corona-udbruddet. Tankerne om konsekvenserne af den afbrudte praktik fylder i Dictes hverdag. Hun er bange for, at hendes sag går i stå, da praktikken er et led i klargøring af hendes sag til rehabiliteringsteam. Det gør, at hun har brug for tæt kontakt til Væksthus-konsulenten, som kan holde hende orienteret om hendes sag. Samtidig efterspørger Dicte inspiration til, hvordan hun kan få hverdagen til at gå under nedlukningen. Når hun ikke laver noget, bliver hun mere træt og sover mere.

Hjælp til helbredsmestring

42% af borgerne har begrundet tilvalg af indsats med ønsket om hjælp til helbredsmestring.

Blandt dem, der er socialt isoleret, er andelen, der ønsker hjælp til helbredsmestring, 55%. 54% af dem, der har en usikker boligsituation, ønsker hjælp til helbredsmestring.

Misbrug (53%) og psykisk lidelse (45%) er også karakteristika, der er overrepræsenteret blandt dem, der ønsker hjælp til helbredsmestring.

Flere af borgerne har oplevet, at forskellige former for hjælp til helbredsmestring, som de plejer at modtage, er sat på pause under nedlukningen. Det gælder eksempelvis hjælp fra psykolog og fysioterapeut.

Henrik, der er i starten af 40'erne, fortæller, at han er langtidssygemeldt og i gang med et terapi-forløb, som blev afbrudt grundet corona. Det er en udfordring for ham, at terapien er sat på pause, da kontinuiteten i behandlingen er vigtig for ham. Han har takket ja til at fortsætte samarbejdet med Væksthuset, da han oplever, at samtaler med hans konsulent, som er uddannet psykolog, er givende og gør, at han i mindre grad føler sig overladt til sig selv.

Ligeledes fortæller Monika, at hun betragter sin konsulent som en slags "livscoach", der hjælper hende med at håndtere sit psykiske helbred. Konsulenten støtter hende i at arbejde med selvværd og selvopfattelse og i processen med at ændre uhensigtsmæssige vaner:

"Jeg har lidt set [navn på Væksthus-konsulent] som en livscoach på mange områder for mig. Det ville være helt absurd at skulle stoppe kontakten, når det begyndte at blive rigtig svært på grund af ting, jeg ikke selv kan styre. [...] Så jeg var faktisk slet ikke i tvivl om, at det ville jeg gerne fortsætte med."

Social kontakt/have en livline

40% af borgerne har begrundet tilvalg af indsats med ønsket om at have social kontakt eller en "livline".

Ikke overraskende er borgere, der karakteriseres som socialt isolerede, overrepræsenterede blandt dem, der tilvælger indsatsen, fordi de ønsker social kontakt. 62% af de socialt isolerede ønsker social kontakt.

Langtidsledighed/-sygdom (52%), misbrug (51%) og psykisk lidelse (47%) er også karakteristika, der er overrepræsenteret blandt dem, der ønsker social kontakt.

I borgerinterviewene ser vi flere eksempler på, hvorfor borgerne oplever et behov for kontakt. Monika fortæller, at hun under nedlukningen har haft brug for en at tale med og dele sine bekymringer med:

"Jeg har været lidt ramt af et par dødsfald i min familie, og min mor har jo været indlagt med corona, så det har sådan, det har fyldt en del, det her med, ja at der sker nogle gange nogle ting, som man ikke helt er herre over. Så det har jeg faktisk snakket meget med [navn på Væksthus-konsulent] om, og ja, det var også en af grundene til, at jeg gerne ville fortsætte i det her. Det var fordi, jeg godt kunne mærke, at jeg havde brug for også at snakke med nogen om situationen."

For Monika handler det at dele bekymringerne om at have adgang til en person, som kan give hende sparring på, hvordan hun kan håndtere de tragiske begivenheder, der er indtruffet. På den måde er hun et eksempel på en, der har brug for en livline, som kan give hende professionel feedback på hendes situation.

Corona-udbruddet kan altså *i sig selv* være medvirkende årsag til, at nogle borgere oplever et øget behov for at have kontakt til en "professionel livline"

Henrik føler også, at han har brug for en livline. På spørgsmålet om, hvad restriktioner og nedlukning som følge af corona-udbruddet har betydet for ham, svarer han:

"Det har betydet, at jeg har været efterladt i vandkorpen alene. Og jeg kan hurtigt svare på, at det er også en af grundene til, at jeg takkede ja til at blive ved med at være i forbindelse med Væksthuset, fordi så var der en instans, jeg ikke bare blev efterladt af. Altså, det er rimelig simpelt – det er det der med at blive holdt ved ilden. Hvis man er i et terapiforløb eller langtidssygemeldingsforløb, og lige pludselig er der 6 uger, hvor der ikke sker noget – det er altså, det er belastende."

Det er interessant, at Henrik beskriver det som en belastning, at hans behandling går i stå, da han har brug for at blive "holdt til ilden". Fra Beskæftigelses Indikator

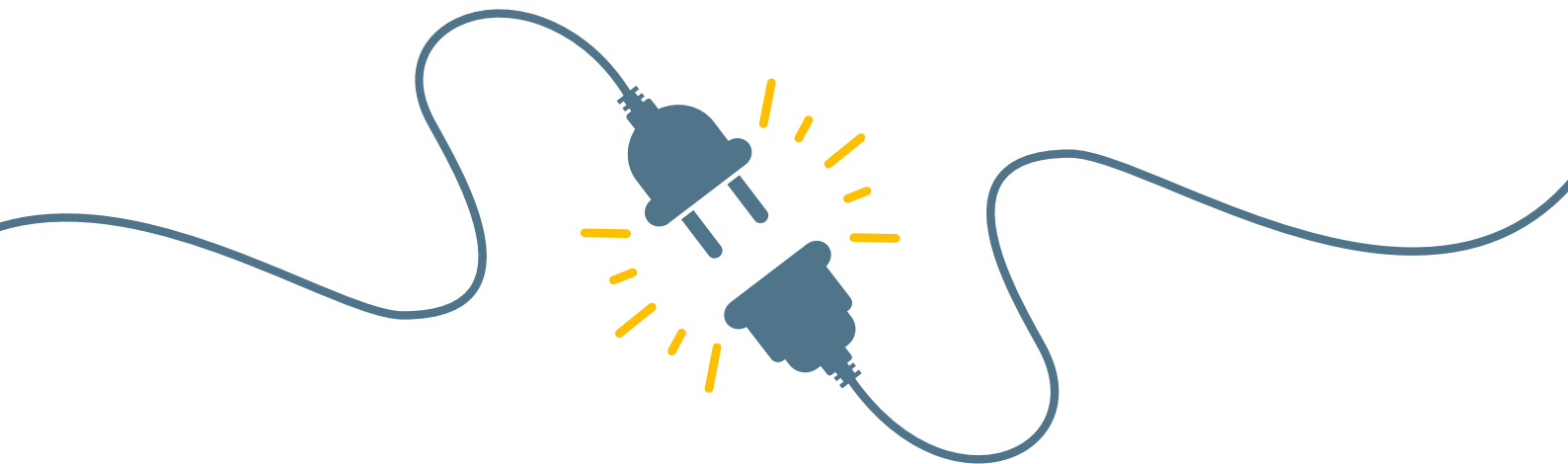
Projektet (BIP) ved vi, at perioder uden aktiv indsats er skadelige for borgerens progression mod arbejdsmarkedet. Borgere, der ikke får en indsats, oplever signifikant tilbagegang på samtlige indikatorer for arbejdsmarkedsparathed. Udviklingen frem mod arbejdsmarkedet står altså ikke kun stille, men går derimod tilbage⁷. Henrik italesætter her meget præcist, at han oplever kontakten til Væksthuset som et sidste værn mod sådan en tilbagegang.

I de uddybende interviews spørges der ind til, om det har en betydning for borgeren, at kontakten ikke længere kan foregå fysisk. Nogle borgere synes, det er sværere at snakke sammen telefonisk/digitalt, mens det for andre ikke gør nogen forskel. Det vigtigste for dem er, at kontakten bevares. Nogle oplever endda en hyppigere kontakt og en øget tilgængelighed, når kontakten kun foregår telefonisk. Monika har følgende refleksion over fordele og ulemper ved de nye kontaktformer:

"Det har måske endda været bedre, altså over telefonen end fysisk. Men det tror jeg er fordi, jeg bare sådan snakker mere målrettet på telefonen. I forhold til når man mødes fysisk. [...] Så jeg synes, det har gjort, at vi er blevet mere konkrete og målrettede, når vi har snakket sammen. [...] Men altså nogle gange, så er der også noget med, at man står op og kommer ud ad døren, fordi man skal ud og mødes med nogen. Det element blev jo så fjernet, ved at man kan sidde derhjemme i sit nattøj."

“
**Jeg synes, at
det var rart, at
der var nogen,
som bare lader
stikket sidde i
stikkontakten,
ik? Altså, så der
i hvert fald er
lidt kontakt.”**

(Henrik, i starten af 40'erne, sygedagpenge)

Fastholde kontaktperson i Væksthuset

43% af borgerne har begrundet tilvalg af indsats med ønsket om at fortsætte i forløb hos den konsulent i Væksthuset, som de allerede kender og samarbejder med.

Blandt dem, der er socialt isoleret, er andelen, der ønsker at fastholde kontaktperson i Væksthuset, oppe på 50%. 46% blandt dem, der har en psykisk lidelse, har tilvalgt indsats med ønsket om at beholde konsulenten i Væksthuset.

Borgernes alder har indflydelse på valg af denne begrundelse. Blandt de yngste (16-30 år) er der 47%, der har tilvalgt denne begrundelse, mens det kun er 24% blandt de ældste (51 år og derover). På linje med dette er borgere på uddannelseshjælp overrepræsenterede her (49%), mens borgere på "andre ydelser" (jf. figur 4) er underrepræsenterede (33%).

På tværs af de uddybende interviews ser vi, at borgerne i høj grad begrundet deres ønske om at fortsætte samarbejdet med Væksthus-konsulenten med, at de på den måde håber, at deres forløb ikke går i stå.

Frederik, der i starten af 20'erne, har muskelsvind og er i gang med en ansøgning om førtidspension med lang sagsbehandlingstid. Han er i en meget dårlig økonomisk situation. På grund af sit handicap bor han i en stor lejlighed, da der skal være plads til hjælpere og hjælpemidler. Kommunen har anvist boligen, men der er ikke taget hensyn til økonomien i det. Han har 500-1000 kr. at leve for hver måned, efter regninger er betalt. Derfor betyder det meget for ham, hvis han kan få førtidspension i stedet for uddannelseshjælp, da det vil lette hans økonomi. Og derfor er det vigtigt for ham, at sagen ikke går i stå under corona-nedlukningen.

Frederik føler, at han kender sin konsulent i Væksthuset rigtig godt, og han har stor tillid til vedkommende. Derfor vil han gerne fortsætte samarbejdet, så sagen fortsat skrider fremad mod en afgørelse, og ventetiden ikke forlænges yderligere:

"Man kan godt sidde og tænke, hvad nu hvis det først er om et år, at jeg kunne komme videre med nogle af tingene? Og så er det bare endnu et år oveni ventetiden, som allerede er lang. Så det [at samarbejdet fastholdes] gør det meget nemmere. Og så behøver man ikke tænke en hel dag på det. Så kan man få ro i maven og tænke, der sker lidt – det står ikke helt stille."

Frederik sætter desuden pris på ikke at skulle fortælle sin historie forfra til nye fagpersoner hele tiden – noget han tidligere har oplevet i sit afklaringsforløb. Det har også spillet ind på hans beslutning om frivilligt at fortsætte i forløbet, da han dermed også kan fastholde kontinuitet i den relation, han har oparbejdet med den nuværende konsulent.

Viktor fortæller, at det for ham handler om at komme videre og ud af det kommunale system. Han er i midten af 20'erne og meget målrettet i forhold til at lykkes med sin plan om, at hans nuværende praktik skal føre til en elevplads. Viktor er ikke interesseret i, at den plan forsinkes, og han mener, at Væksthus-konsulenten er den bedste til at følge op på planen og hjælpe ham i mål.

For Dikte handler ønsket om fortsat kontakt til Væksthus-konsulenten primært om, at hun gerne vil holdes opdateret med information om, hvornår hun kan vende tilbage til sin praktik, som er nødvendig for fremdrift i hendes sag. Hun er i gang med et ressourceforløb, som hun håber munder ud i en fleksjobbevilling.

Fortællingerne tyder altså på, at det for borgerne ikke nødvendigvis handler om at fastholde en personlig relation til konsulenten i Væksthuset, men en relation til en samarbejdspartner, der hjælper dem videre mod deres mål. For flere er det dog også afgørende ikke at skifte kontaktperson, da de oplever, at et skift vil medføre, at de skal "starte forfra". På den måde bliver samarbejdspartneren som person og vedkommendes indsats i sagen også vigtig. Henrik giver et eksempel på dette:

"Hvis man er i det der offentlige system, så kan det hurtigt godt lugte af, at der sidder nogen eksternt og tilbyder en eller anden løsning, eller hvad skal man sige, ik? Og det har jeg prøvet før, hvor det bare var sådan 'oh my god, hvor er det ligegyldigt det her'. Og den fornemmelse har jeg ikke med [navn på Væksthus-konsulent]. Altså, jeg har sådan en ægte fornemmelse af, at han gerne vil have, at jeg skal finde en rigtig fed praktikplads. Altså, han er selv med i det. Det er rigtig fedt."

Fra BIP ved vi, at skift af kontaktperson er sårbart for udsatte borgere. BIP viser, at borgerens jobchancer reduceres med 22% for hvert sagsbehandlerskift⁸. Den kvalitative forskning fra BIP har yderligere belyst, hvordan sagsbehandlerskift kan risikere at medvirke til en usammenhængende beskæftigelsesindsats. Det kan have den u hensigtsmæssige virkning, at borgerne oplever meningsløshed og manglende handlekraft. Når borgerne derimod oplever at være en del af et meningsfuldt og sammenhængende forløb i fremdrift, ser de sig som værende i stand til at handle på egen situation og kan tro på, at de har de kompetencer, der skal til for at nærme sig arbejdsmarkedet⁹.

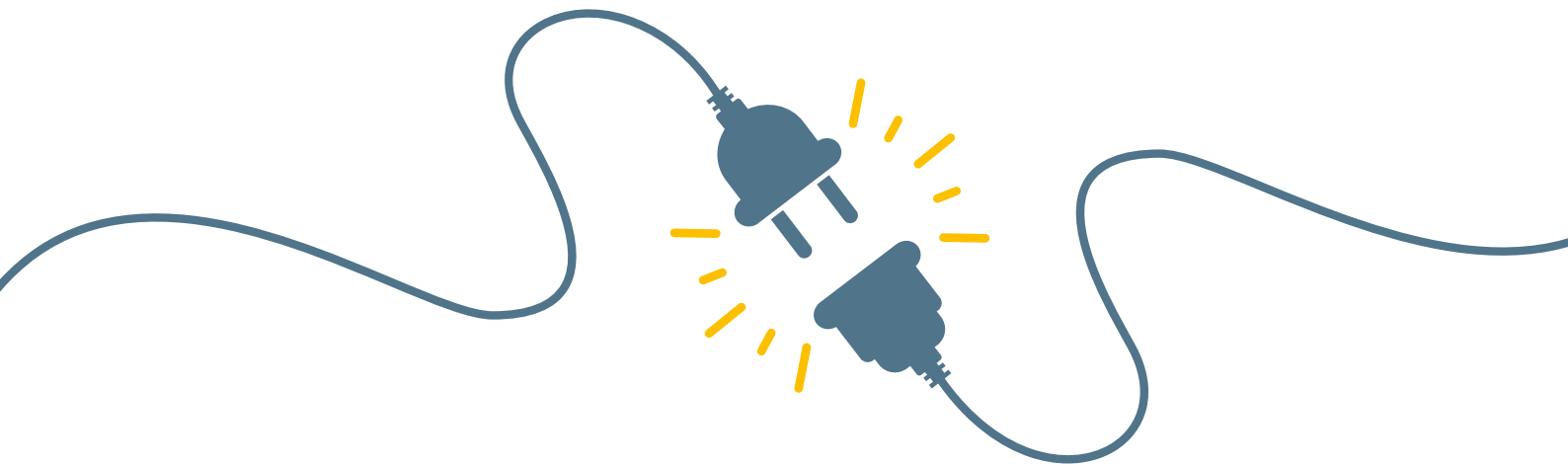
Borgerinterviewene i denne undersøgelse flugter altså godt med resultaterne fra BIP. Mange af borgerne peger netop på behovet for fremdrift. De er nervøse for stilstand i denne periode. At holde fast i kontaktpersonen i Væksthuset er for dem med til at fastholde et håb om fremdrift.

8 Rosholm, M. et al. 2017: "Sagsbehandlerens betydning for udsatte borgeres jobchancer", Væksthusets Forskningscenter.

9 Danneris, S., 2016: "Er du klar til at arbejde?", Aalborg Universitet.

“
**Det har været
rart, at man ikke
har følt sig over-
ladt til sig selv.”**”

(Mette, i midten af 30'erne, ressourceforløbsydelse)

Hjælp til praktik- og jobsøgning samt støtte i praktik

46% af borgerne har begrundet tilvalg af indsats med ønsket om at få hjælp i forbindelse med en virksomhedsrettet indsats. Det kan være støtte til at finde praktik/job, støtte i en allerede etableret praktik - eller begge dele.

31% ønsker hjælp til at søge praktik eller job. Det er særligt borgere på ydelser såsom sygedagpenge, integrationsydelse, ledighedsydelse og dagpenge¹⁰, der ønsker hjælp til praktik- og jobsøgning. 45% i gruppen har tilvalgt indsatsen for at få denne type hjælp.

17% ønsker at få støtte i deres praktik. I ovenfor nævnte gruppe er der dog signifikant færre (10%), der har tilvalgt indsatsen for at få støtte i praktik. Det er særligt borgere på ressourceforløbsydelse, der ønsker at få støtte i praktik (26%).

Mette er en af de borgere i ressourceforløb, der har ønsket at fortsætte samarbejdet med Væksthuset for at få støtte i sin praktik. Mette fik mulighed for at stoppe i praktikken under corona-nedlukningen, men valgte at fortsætte, selvom det udfordrede hendes dagligdag. Hun er i midten af 30'erne og alenemor til et barn på fem år, der i perioden ikke kunne komme i daginstitution.

Mette fortæller, at når hun fortsat er i praktik, er det også rart fortsat at have kontakt med Væksthuset, så hun ikke er overladt til sig selv. Mette har faktisk haft hyppigere kontakt med Væksthuset, end hun plejer, siger hun. Det skyldes for det første, at der i relation til praktikken har været forskellige ting, der skulle afklares, herunder en mulighed for at få socialt frikort, der skulle undersøges og følges op på. For det andet har Mette også haft brug for at tale med Væksthus-konsulenten om tilrettelæggelsen af praktikken, så der tages hensyn til hendes psykiske udfordringer.

Mette er således et eksempel på en borger, der har haft brug for hjælp til at håndtere nogle konkrete udfordringer i sin praktik. Det er en beskæftigelsesfaglig arbejdsopgave sammen med borger og virksomhed at få skabt de rette rammer og et indhold i praktikken, der er afstemt efter borgerens situation. Hvis en praktik skal give det forventede udbytte, kan en borger ikke bare overlades til en virksomhed.

Viktor er også fortsat i sin praktik trods corona-udbruddet. Viktor begrundede dette med, at han har et stort socialt behov. Viktor er i praktik i et supermarked, og her har han oplevet øget travlhed efter corona-udbruddet. Hverdagen i butikken er ændret, og der er nye retningslinjer, der skal følges, eksempelvis i forhold til afstand, rengøring og afspritning. Derfor har der ikke været så meget tid til at

¹⁰ Kategorien "Andre ydelser", jf. figur 4. Det vil sige alle andre ydelser end kontanthjælp, ressourceforløbsydelse og uddannelseshjælp.

lære ham op, fortæller han, og han har været mere overladt til sig selv. I den situation har han haft gavn af at tale med Væksthus-konsulent. Viktors ønske om fremdrift træder tydeligt frem i hans begrundelse for at fortsætte forløbet og praktikken:

"Jeg trives med at være ude blandt folk og være i gang, og især også med noget som kan gavne mit forløb i kommunen. Jeg har siden dag 1 bare været målrettet. Nu skal det lykkes. Og jeg har valgt at fortsætte, fordi jeg ellers ville udskyde det et halvt år, og det synes jeg bare ikke rigtig, at der er nogen mening i. Altså, det giver ikke mening for mig at være hjemme, for bare at udskyde forløbet."

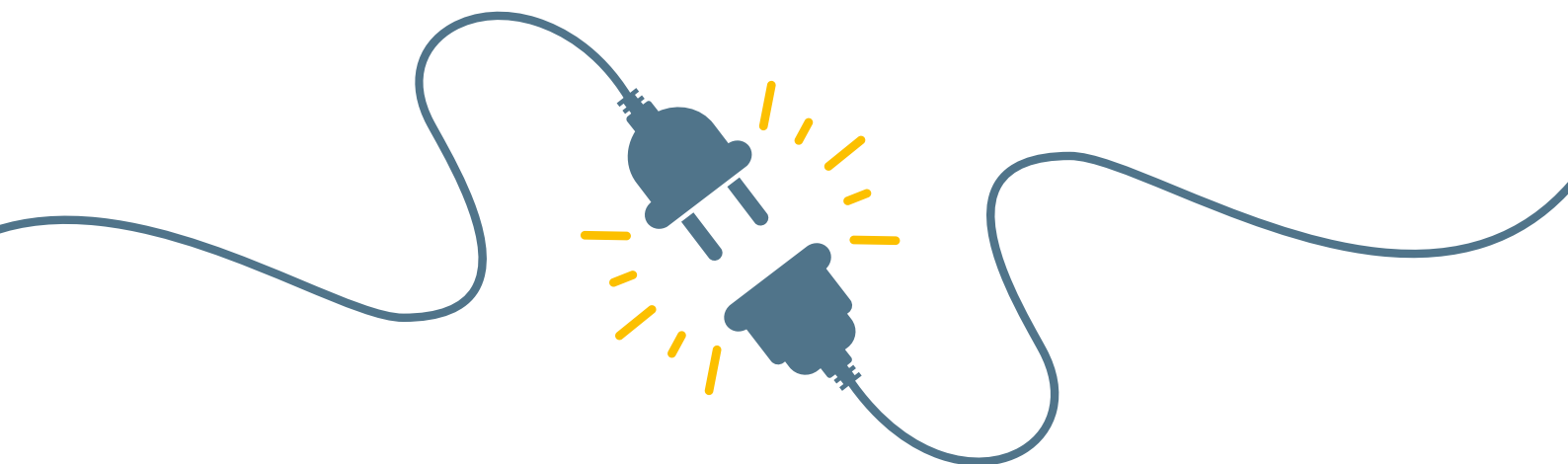
En udfordring for nogle af borgerne er, at de udsendte retningslinjer fra STAR siger, at der ikke må oprettes nye praktikker under nedlukningen. Bent, der er i starten af 60'erne, er en af de borgere, som netop går og venter på, at han kan starte i en praktik, så hans sag kan komme videre. Han valgte at fortsætte kontakten med Væksthuset, da han gerne vil holdes ajour med, hvornår han kan starte i praktik. Han har via samtaler fornemmet, at Væksthus-konsulent holder fast i praktikpladsen og løbende er i dialog med arbejdspladsen om opstart.

Derudover er der flere borgere, der har fået afbrudt deres praktikker i forbindelse med corona-udbruddet og venter på at kunne genoptage dem. Serap er i starten af 40'erne og i gang med et jobafklaringsforløb. Hun startede ugen inden nedlukningen i praktik på et plejehjem, som nu har afbrudt hendes praktik på ubestemt tid. Serap fortæller, at hun løbende er i kontakt med sin konsulent, der er i dialog med plejehjemmet, og den vej igennem venter hun på besked om, hvornår hun kan starte igen. Den uvisse fremtid bekymrer Serap, men hun er glad for den fortsatte kontakt til Væksthuset og de hyppige opringninger herfra.

Samlet set viser borgerinterviewene, at borgernes behov for støtte i forbindelse med praktik kan omhandle enten støtte under en fortsat praktik, støtte til at finde en praktik, som kan igangsættes efter nedlukningen, eller støtte til at genoptage en praktik, som er afbrudt på grund af nedlukning. Det er igen bemærkelsesværdigt, at borgerne udtrykker et klart ønske om fremdrift i deres forløb, og at de opfatter praktikken som et redskab, der kan være med til at fastholde den fremdrift.

“
**Jeg er utroligt
glad for, at det
her samarbejde
fortsætter og
ikke bare er gået
i stå, fordi min
situation er jo
egentlig vigtig,
synes jeg.”**

(Frederik, i starten af 20'erne, uddannelseshjælp)

Hjælp til uddannelsessøgning samt støtte i uddannelse

16% af borgerne har begrundet tilvalg af indsats med ønsket om at få hjælp til uddannelsessøgning (11%), og/eller ønsket om at få støtte i uddannelse (5%).

Ikke overraskende er det særligt de unge på uddannelseshjælp, der tilvælger disse to begrundelser. Kvinder er også en smule overrepræsenteret på de to begrundelser (20%) i forhold til mænd.

Det kan virke slående, at der ikke er flere, der udtrykker behov for hjælp til uddannelsessøgning (11%) – især i betragtning af at halvdelen af borgerne i undersøgelsen er unge på uddannelseshjælp. Det kan måske forklares ved, at vejen til at nå til at søge om optag på en uddannelse for manges vedkommende går gennem praktikker. Praktikker er et ofte anvendt redskab til, at de unge kan afprøve, om deres ønske om uddannelsesretning er det rigtige, eller de kan oparbejde nogle faglige, personlige og/eller sociale kompetencer, før de søger om optagelse. Mange af de unge i undersøgelsen har muligvis deres fokus på et tidligere skridt på vejen mod uddannelse, nemlig praktik.

At kun 5% ønsker støtte i uddannelse, er ikke så mærkværdigt. Som udgangspunkt får studerende ikke støtte via beskæftigelsesindsatsen, men på selve uddannelsesinstitutionen, hvis der er et særligt støttebehov. Jobcentret kan dog bevilge mentorstøtte i en overgangsperiode fra ledighed til uddannelse, ligesom der er en række andre undtagelser.

Monika er et eksempel på en ung studerende, der er sygemeldt, og derfor har fået behov for en indsats via jobcentret. Hun er sygemeldt fra sit studie på grund af stress og depression. Hun har fået støtte fra Væksthuset til at skabe nogle mere holdbare studievaner, som gør, at hun bedre kan overskue og strukturere eksempelvis opgaveskrivning og eksamensafleveringer. Monika fortæller, at målet med indsatsen er, at hun skal tilbage til studiet, men at hun samtidig via forløbet har fået en øget selvindsigt, som hun kan bruge i flere aspekter af livet.

20

18

16

14

20

18

16

14

12

18

16

14

12

10

14

12

10

8

12

10

8

6

Nye indsigter om betydningen af frivillighed

Coronavirus-udbruddet i 2020 har på en ufrivillig baggrund givet os en unik mulighed for at eksperimentere med at gøre beskæftigelsesindsatsen frivillig.

Eksperimentets måske mest iøjnefaldende resultat er, at op mod to tredjedele af borgerne har tilvalgt en frivillig beskæftigelsesindsats i Væksthuset i en periode, hvor de helt frit og uden økonomiske konsekvenser har kunnet takke nej.

Resultatet er interessant, når det holdes op i mod "ret og pligt"-tankegangen, som er så rodfast i den danske beskæftigelsesindsats. Den bygger på et princip om, at man skal "yde for at nyde": Kun ved at øve en aktiv indsats, gør man sig fortjent til økonomisk understøttelse. Den ledige har pligt til at stå til rådighed for arbejdsmarkedet ved at deltage i indsatser, lægge sit CV på Jobnet og/eller være jobsøgende. Til gengæld har man ret til en ydelse. Det er "noget for noget". Den implicite antagelse er, at den økonomiske ydelse virker som et incitament til aktiv deltagelse. Fjerner man forpligtelsen, vil borgeren foretrække passivitet frem for aktivitet.

Denne undersøgelse viser med al tydelighed, at den antagelse er blevet udfordret i den periode, hvor beskæftigelsesindsatsen var frivillig.

Mange borgere ønsker og værdsætter en aktiv indsats. Og har brug for den. For nogle borgere er logikken om "ret og pligt" slet ikke dominerende for, hvordan de forholder sig til beskæftigelsesindsatsen. Nogle står i situationer, hvor de har akut brug for hjælp. Andre har et stort ønske om at forfølge deres mål om job eller uddannelse, og de har været nervøse for, om målet kunne nås, hvis indsatsen blev sat på pause. Endnu andre er i gang med et længere afklaringsforløb, der skal vise, om der kan blive en plads til dem på arbejdsmarkedet, eller om det snarere er førtidspension, der bliver målet. De er følelsesmæssigt påvirket af en i forvejen lang proces og har behov for, at sagsbehandlingen ikke går i stå.

Den **kvantitative** del af undersøgelsen viser, at størstedelen af borgerne har psykiske lidelser. 73% af de 557 borgere har en psykisk lidelse. De to andre mest fremtrædende kendetegn er social isolation samt langtidsledighed/-sygdom.

Der tegner sig et klart billede af, at borgerne primært tilvælger indsatsen for at få dækket dels et behov for støtte til mestring af helbred og hverdag, dels et behov for social kontakt og fastholdelse af kontakt til deres tilknyttede konsulent. Det er behov, som flugter godt med borgernes ovenfor nævnte karakteristika. Mange borgere vælger også indsatsen til for at få hjælp til praktik- og jobsøgning og/eller støtte i praktik.

I den **kvalitative** del af undersøgelsen får vi udfoldet, hvad der ligger bag borger-nes begrundelser for frivilligt tilvalg af indsatsen. På tværs af alle interviews står det tydeligt frem, at det er afgørende for borgerne, at corona-nedlukningen ikke går ud over fremdriften i deres sag mod slutmålet.

Ligeledes ønsker borgerne, at der er fremdrift i den aktuelle indsats, de er i gang med, eksempelvis praktik. Borgere, der er fortsat i praktik under nedlukningen, ønsker opfølgning og sparring undervejs. Borgere, der har fået afbrudt eller ud-skudt deres praktik, ønsker opfølgning på, hvornår det bliver muligt at starte i eller genoptage praktikken. De ønsker at blive informeret løbende.

I de kvalitative interviews finder vi også, at mange borgere har et ønske om at få hjælp til at mestre hverdag og helbred. Hjælp til hverdagsmestring kan eksempelvis være støtte i forbindelse med kontakt til andre kommunale instanser, hjælp til at strukturere daglige gøremål, eller inspiration til at få tiden derhjemme til at gå under nedlukningen. Hjælp til helbreds-mestring kan være coachende samtaler i en tid, hvor eksempelvis borgerens psykologbehandling er sat på pause.

En meget stor andel af borgerne har i den kvantitative undersøgelse givet udtryk for, at kontakten til Væksthus-konsulenten har været afgørende for at tilvælge den frivillige indsats. Borgerinterviewene viser dog, at ønsket om kontakt med den specifikke konsulent ikke er et udtryk for, at borgeren ønsker kontakt som et værn mod ensomhed eller isolation. Snarere er det et udtryk for, at borgerne oplever, at relationen til konsulenten er meningsfuld og er med til bringe dem tættere på deres mål.

Samtidig er ønsket om kontakt udtryk for, at borgerne oplever, at mange andre former for hjælp, som de er afhængige af, er blevet trukket væk fra dem under corona-nedlukningen. De tilvælger indsatsen, fordi de har behov for, at ikke alle "stik bliver trukket" på samme tid, men at nogle stik får lov at "blive siddende i kontakten". Mange udsatte borgere er ramt negativt af nedlukningen, hvilket risikerer at forstærke deres udsathed. For netop den målgruppe er suspenderingen af den aktive beskæftigelsesindsats ikke en kærkommen chance for at slippe for en sur pligt. Den medfører tværtimod en begrænsning af borgernes muligheder for at få den nødvendige hjælp til skabe en ønsket forandring i deres liv.

Det er bemærkelsesværdigt, at borgerne i de kvalitative interviews har sat så illustrative billeder på, hvorfor fremdrift er altafgørende for dem. De borgere, vi har talt med, ønsker ikke stilstand eller fravær af indsats. De ser indsats som et middel til at nå deres mål. De peger også på, at det er vigtigt, at indsatsen giver mening og tilrettelægges ud fra deres behov. Og at det er vigtigt med kontinuitet,

som for dem blandt andet handler om at fastholde kontakt til den konsulent, de samarbejder med.

Fra Beskæftigelses Indikator Projektet (BIP) ved vi, at perioder uden indsats risikerer at medføre ikke kun stilstand, men tilbagegang i borgernes forløb mod arbejdsmarkedet¹¹. Ligeledes viste BIP, at *mening, sammenhæng* og *fremdrift* er afgørende for, at borgerne oplever progression¹².

Resultaterne fra BIP samt udsatte lediges fortællinger om deres oplevelser med beskæftigelsessystemet under corona-krisen er værd at skele til, når konsekvenserne af nedlukningen for borgernes vej mod arbejdsmarkedet vurderes.

Vi er ikke i tvivl om, at dette ufrivillige forsøg med frivillig indsats bidrager med vigtig læring om betydningen af frivillighed som parameter. Resultaterne fra denne undersøgelse giver grobund for at diskutere en retænkning af incitamentsstrukturen i beskæftigelsesindsatsen og de dertilhørende antagelser om, hvad der er vigtige virkemidler. Hvis pligttopfyldelse ikke er så afgørende et incitament for deltagelse, kan man overveje, om frivillighed kunne fylde mere – og om det i virkeligheden er en "virksom ingrediens"?

11 Rosholm, M. et al, 2018: "Aktiv beskæftigelsesindsats og progression", Væksthusets Forskningscenter.
12 Danneris, S., 2016: "Er du klar til at arbejde?", Aalborg Universitet.